

Satis bene intellegere possumus (sane comprehendimus) Ciceronem (arte eloquentiae) continuo progressum esse (meliorem factum esse), si spectamus, quo modo partes orationis compositae sint (disposuerit).

Auctores technologiaram / Artium oratoriaram statuerunt/sanxerunt oratori ab exordio (prooemio) incipiendum esse;

deinde ei rem et facta explicanda/exponenda esse:

tum deinde ei rem, de qua disseratur/disputetur, (de)finiendam esse;

postea ei rem suam argumentis, quae ad res pertineant, confirmandam esse, deinde adversarium redarguendum/refellendum et postremo ei peroratione aliqua finem faciendum esse.

In orationibus primis componendis Cicero haec praecepta accuratius secutus est.

Illa oratio, quam primam Pro Quintio habuit, a plane (omnino) usitato exordio incipit;

deinde sequitur narratio; quam sequitur plana/perspicua dispositio; tum sequitur confirmatio diligenter distincta, quae ordine/deinceps ea, quae dispositio breviter adumbravit, exponit /

locos dispositione paucis expositos disputat.

Postremo sequitur peroratio, orationem concludit, in qua omni ornatu et affectibus generis grandis proprio utitur.

Ciceronem in ea oratione, quae Pro Roscio Amerino inscribitur/habuit, iam ad libertatem orationum posteriorum accessisse (liberius partitione oratoria usum esse) animadvertimus.

Iam in exordio Cicero audacter mentionem facit Chrysogoni, ex qua intellegi potest Ciceronem sua auctoritate non librorum (compendiariorum / enchiridiorum) de arte dicendi scriptorum confisus dicere coepisse. Tamen dispositio eius orationis cum libris rhetoricis accuratius congruit.

Ex orationibus posterioribus partes orationis usitatae vix intellegi possunt.

Verrem accusans Cicero res solum docuit, ut dicere liceat orationem Ciceronis totam fere in narratione constare/positam esse.